

2025-09-04
S2018/03579
S2025/01537 (delvis)

Socialdepartementet

Statskontoret
Box 396
101 27 Stockholm

Uppdrag till Statskontoret att göra en analys av Hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnd

Regeringens beslut

Regeringen ger Statskontoret i uppdrag att med utgångspunkt i den modell för myndighetsanalyser som Statskontoret redovisade till regeringen i december 2008 (Fi2007/09016) utföra en analys av Hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnd (HSAN).

I uppdraget ingår att:

- Analysera och bedöma om gränsdragningen av myndighetens uppgifter i förhållande till andra myndigheter med närliggande uppgifter är ändamålsenlig.
- Analysera och bedöma hur HSAN kan öka ändamålsenligheten och effektiviteten i myndighetens arbete med uppdraget med bibehållen kvalitet och rättssäkerhet. I det ingår att analysera och bedöma hur ärendebalansen inom myndigheten kan minska och hur verksamheten kan utvecklas för att bedrivas mer effektivt i arbetet med att främja hög patientsäkerhet och motverka oseriösa och kriminella aktörer.
- Lämna förslag på uppdrags-, verksamhets- och kompetensförändringar som effektiviserar handläggningen samt utreda om det finns behov av att utöka myndighetens befogenheter i arbetet mot oseriösa och kriminella aktörer.

I uppdraget ingår även att föreslå åtgärder och utvecklingsområden som regeringen och HSAN bör vidta för att stärka dess förutsättningar att fullgöra sitt uppdrag på ett ändamålsenligt, effektivt och rättssäkert sätt. Vid behov ska Statskontoret lämna förslag till justeringar i förordningen (2011:582) med instruktion för Hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnd samt i patientsäkerhetslagen (2010:659) kopplat till verksamheten. Förslagen ska rymmas inom myndighetens nuvarande ekonomiska ramar.

Socialstyrelsen ska bistå Statskontoret med de uppgifter och förutsättningar som krävs för att Statskontoret ska kunna fullgöra uppdraget på ett ändamålsenligt sätt.

Statskontoret ska senast den 30 april 2026 redovisa uppdraget till Regeringskansliet (Socialdepartementet).

Ärendet

Hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnds (HSAN) uppgifter regleras i förordningen med instruktion för Hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnd.

HSAN har till uppgift att pröva frågor som avses i 8 kap.

1–12 §§ patientsäkerhetslagen och ska medverka till att stärka patientsäkerheten inom hälso- och sjukvården och tandvården (1 § förordningen med instruktion för Hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnd). Frågorna prövas efter anmälan av Inspektionen för vård och omsorg (IVO) eller efter ansökan av den yrkesutövare som saken gäller. Även riksdagens ombudsmän (JO) och Justitiekanslern (JK) har rätt att göra anmälan (9 kap. 1 § patientsäkerhetslagen). Ansvarsnämnden består av en ordförande och åtta andra ledamöter (9 kap. 2 § patientsäkerhetslagen). HSAN inrättades 1980 och är från och med den 1 juli 2011 en nämndmyndighet.

Socialstyrelsen sköter handläggningen och administration åt HSAN.

Handläggningstiderna hos HSAN är långa och antalet ärenden har totalt sett ökat över tid. Långa handläggningstider för återkallelse av legitimation utgör ett problem i arbetet mot oseriösa och kriminella aktörer. En effektivare handläggning hos HSAN utgör därför en viktig del i arbetet mot välfärdsbrottslighet. Långa handläggningstider hos HSAN är även ett problem för patientsäkerheten eftersom yrkesutövaren tillåts fortsätta verka medan t.ex. utredning om återkallelse av legitimation eller förskrivningsrätt pågår. Socialstyrelsen bedömer att tillströmningen av ärenden till HSAN kommer att vara fortsatt hög. Utöver indragen legitimation och

förskrivningsrätt har HSAN möjligheten att besluta om prøvotid, vilket vanligast sker vid sjukdom eller annan liknande omständighet, men också vid brott som begåtts i eller i samband med yrkesutövningen. HSAN kan även utfärda en interimistisk återkallelse av legitimation under tiden för utredning.

I november 2017 fick en särskild utredare i uppdrag att se över patientsäkerhetslagen i syfte att effektivisera HSAN:s handläggning av behörighetsärenden. Förslagen redovisades i promemorian Åtgärder för en stärkt patientsäkerhet och en effektivare hantering av behörighetsärenden inom hälso- och sjukvården (S2018/03579).

Mot denna bakgrund behövs en analys av verksamheten för att säkerställa att myndigheten har de förutsättningar som krävs för att fullgöra sitt uppdrag och att bedriva verksamheten på ett effektivt, ändamålsenligt och rättssäkert sätt.

På regeringens vägnar

Acko Ankarberg Johansson

Lisa Fogelberg

Kopia till

Hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnd (HSAN)
Socialstyrelsen